

Recensie: Anne De Smet

Riet Grauwels en Caroline Houmes: “Ik ben niet perfect, nou èn!”

Uitgeverij Van Tricht/ Koninklijke Auris Groep, Deventer, 2010. ISBN 9789077822401; NUR 848 en 890. (Spraaakstoornis/EMS/AG/1) Internet: www.vantricht.nl en www.auris.nl

Soort boek/ziekte/stijl: Het boek besteedt aandacht aan het vrij onbekende begrip ESM. De letters staan voor ernstige spraak- en taalmoeilijkheid. Een kleine groep kinderen heeft een ernstig taalprobleem, een onzichtbare handicap die vaak onderschat en onbehandeld blijft. Verschillende aangeboren, lichamelijke of geestelijke oorzaken kunnen hierbij een rol spelen. In zes openhartige interviews vertellen ouders over hun kind en ervaringen. Kernbegrippen verwijzen direct naar het specifieke van elk kind en de effecten op de familie en de omgeving. De portretten zijn voorzien van praktische tips en theoretische achtergrond en zijn mogelijk een steun in de rug voor ouders met zo een zoon of dochter. Voor leerkrachten en opvoeders kan het een verdiepend inzicht opleveren.

Over de auteurs: De inleiding van het boek nam Rob Zwitserland voor zijn rekening. Hij is klinisch linguïst, onderzoeker en beleidsmedewerker. Caroline Houmes is moeder van drie kinderen en bij haar oudste werd ESM geconstateerd. Ze werkt als tekstschrijfster. Riet Grauwels is schrijfster, logopedist, stottertherapeut en ambulante begeleider.

Korte beschrijving: Tot nu toe dragen ouders de oplossingen aan en beantwoorden de vraag hoe zij met de taalmoeilijkheid van hun kind omgaan. Het boek ondersteunt in een behoefte en kwam er voor en met ouders. Het is typerend dat ouders anders naar hun kind kijken dan de professional die focust op ‘helpen’ of ‘beperking’. Ze kijken naar de mogelijkheden van hun spruit. De zes geportretteerde kinderen met zogenoemde ESM (ernstige spraak- en/of taalmoeilijkheden) zijn tussen de 5 en 11 jaar en leven in hun eigen omgeving. Hun ouders lichten toe hoe hun kind samen met hen heeft leren leven met deze handicap. ‘Ze kunnen taal niet goed of snel verwerken, hun gedachten niet goed verwoorden of klanken niet goed uitspreken. Dat heeft gevolgen voor hun sociale ontwikkeling. Normaal gesproken groeien de uitingsmogelijkheden van een kind en daarmee de sociale contacten, naarmate het ouder wordt.’ Pag. 29. Kinderen met een taalstoornis willen wel graag communiceren maar het lukt niet goed. De schrijvers proberen met dit boek meer begrip en acceptatie te krijgen zodat hun kind beter begrepen en begeleidt kan worden en zich sociaal kan ontwikkelen.

Wat viel op: De ouders zijn de ervaringsdeskundigen en zien hun kind niet direct als probleemkind maar gewoon als een lief kind met een eigen karakter en kantjes. Wat ESM nu precies is, is vaak niet bekend. Het lijkt mij eerder een containerbegrip waaronder vele diverse verschijnselen vallen, omdat elk portret andere stoornissen bevat waaronder het syndroom Gilles de la Tourette, autisme, stotteren. Van een simpele oorzaak of oplossing kan dan ook geen sprake zijn. In het boek komen niet zozeer de kinderen zelf niet aan het woord, maar ouders en deskundigen.

Citaten: Pag. 5: “Ernstige taalproblemen hebben grote gevolgen in onze talige samenleving. Taal heb je nodig om te kunnen communiceren en om mee te kunnen

doen. Taal heb je nodig om te kunnen leren op school. Taal gebruik je ook voor het denken en het reguleren van je gedrag.”

Pag. 29: “Kinderen met een taal en/of spraakstoornis hebben problemen met het leggen van contact. Ze kunnen taal niet goed of snel verwerken, hun gedachten niet goed verwoorden of klanken niet goed uitspreken. Dat heeft gevolgen voor hun sociale ontwikkeling. Normaal gesproken groeien de uitingsmogelijkheden van een kind en daarmee de sociale contacten, naarmate het ouder wordt. Kinderen met een taalstoornis willen wel graag communiceren maar het lukt niet goed. Ze proberen zich op alle manieren te uiten: met gebaren, mimiek, het geven van omschrijvingen.”

Pag. 37: “Het is mogelijk om kinderen al heel jong uit te leggen wat er met hun taal aan de hand is. Kinderen hebben zelf wel in de gaten dat ze niet op woorden kunnen komen, dat ze niet kunnen vertellen wat in hun hoofd zit en dat anderen hen niet begrijpen. Door dit met het kind te bespreken, weet het dat wat het ervaart, niet vreemd is. Het kind merkt dat er meer kinderen zijn die dit hebben en dat het hiermee geholpen kan worden.”

Pag. 43: “Kinderen met taalstoornissen vinden het vaak moeilijk om verschillende dingen tegelijk te doen. Ook kunnen ze niet gemakkelijk onthouden wat ze achter elkaar moeten doen. (...) De meeste mensen hoeven niet na te denken bij het ochtendritueel: opstaan, douchen, aankleden, eten, tanden poetsen. Deze zaken zijn geautomatiseerd. Dit proces wordt aangestuurd via de innerlijke taal: gedachten die je ondersteunen bij alles wat je doet. Kinderen met een taalstoornis hebben te weinig innerlijke taal om allerlei handelingen en activiteiten zelf te structureren. Het heeft niets te maken met onwil: het kind kan zichzelf gewoon te weinig sturen met de ‘taal in het hoofd’.”

Trefwoorden: ESM; autisme; Gilles de la Tourette; stotteren

Themawoorden: ouder-ervaringsdeskundigheid; zelfredzaamheid; acceptatie

Recensie: Drs. L. Leclercq (NBD|Bibliion recensie): ‘(...)Positief aan het op zich dunne en gemakkelijk leesbare boekje is dat elk hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal concrete tips, relevante adressen of een overzicht van zinvolle boeken, ook voor kinderen zelf. Het boek krijgt de morele erkenning en steun van de Nederlandse federatie van ouders van slechthorende kinderen en van kinderen met spraak- en taalmoeilijkheden (FOSS).’